

RIKOSS

Poljudnoznanstvena revija s področja ljudi z okvaro vida

številka 4 / 2016

KOLOFON

RIKOSS

Poljudnoznanstvena revija s področja ljudi z okvaro vida
letnik 15, številka 4 / 2016
ISSN 1854-4096

Izhaja 4-krat letno v elektronski in zvočni obliki in je brezplačna.
Spletna stran: <http://www.zveza-slepih.si/rikoss/>
Izdaja: Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije

Odgovorni in tehnični urednik: Marino Kačič
Uredniški odbor / sodelavci: Brane But, Matjaž Mihelčič, Metka Pavšič, Jure Srebrovič, Safet Baltič, Slavica Bukovec Zupanič

V reviji se objavlja priporočila in izsledke testiranj nove specialne IKT opreme, strokovne članke o spoznanjih z relevantnih področij, možnostih za izobraževanje, delo, prosti čas, o izkušnjah v povezanosti/vključenosti, o osebnih življenjskih in delovnih izkušnjah ljudi z okvaro vida, njihovih svojcev, strokovnjakov vseh podpornih služb in drugo. Vsi prispevki so avtorizirani, avtentični in se nanašajo na področje "ljudje z okvaro vida".

=====

Avtorske pravice za prispevke, sprejete v objavo, pripadajo reviji Rikoss. Uredništvo si pridržuje pravico preurediti ali spremeniti dele besedila, če tako zahteva jasnost in razumljivost, ne da bi o tem prej obvestili avtorja. Avtorji prispevkov so odgovorni za avtentičnost besedila in svoja stališča.

© Revija Rikoss (ime, oblika in vsebina) je zaščitena z zakonom o avtorskih pravicah. Revija ali katerikoli njen del ne smeta biti razmnožena ali spremenjena v kakršni koli obliki (elektronski, zvočni, tiskani ali drugi obliki) brez predhodnega pisnega dovoljenja lastnikov avtorskih pravic: © Revija RIKOSS in Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije.

Domov Uredništvo Naročite brezplačen Rikoss

=====

KAZALO

UVODNIK: Je sploh še smiselno slepe učiti uporabe spleta in javnost osveščati o dobrih praksah?

Jožef Gregorc

AVTOPORTRET: Aleksandra Surla

Ljubezen na prvi dotik

POPOTNIŠKI UTRINKI: Računalniški tabor v Nemčiji (ICC)

Miha Srebrnjak

INTEGRACIJA: Stereotipi o slepih in slabovidnih naj postanejo preteklost (INKLUZIVNA VZGOJA V VRTCU JELKA)

Martina Hočevar Trontelj, diplomirana vzgojiteljica

NOVOSTI IZ INVALIDSKEGA VARSTVA: Javna dela 2017

Brane But

DOBRO JE VEDETI: Višje funkcije vida

dr. Matjaž Mihelčič, optometrist

PAMETNI TELEFONI: Uporabne aplikacije za slepe - Novi IOS 10, merilec krvnega tlaka, digitalni kompas, diktafon

Safet Baltič

NAMIGI IN NASVETI: Skeniranje starih fotografij, Triki in nasveti za novi Android 7

Brane But

OGLASNA DESKA: Jesen prinaša tudi literarne sadove

Že 12. srečanje slepih in slabovidnih literatov

Slavica Bukovec Zupanič

NOVIČKE: Prva spletna trgovina, namenjena slepim in slabovidnim v Sloveniji, Hrvati dobili novo govorno sintezo, najnovejši govoreči diktafon za slepe in slabovidne, naš telefon napolnjen v le 5 minutah

Jure Srebrović

UVODNIK: Je sploh še smiselno slepe učiti uporabe spleta in javnost osveščati o dobrih praksah?

Avtor: Jožef Gregorc

Lektoriranje: Albert Kolar

Pošlji komentar

S tem prispevkom ne želim kritizirati, niti ne želim soliti pameti, prav tako ne želim kratiti pravice do svobode govora, vendar menim, da se je kljub vsemu treba odzvati, nekaj povedati. V mislih imam to, da v svet pošiljamo precej zmedena sporočila, ko začnemo govoriti o slepih in njihovem gibanju po spletu.

Tak primer neposrečenega pojasnila, kako se slepi gibljejo po spletu, je, recimo, bil slišan pred dnevom bele palice v okviru Petkove izvidnice na Valu 202, ko se je govorilo o tem, kako slepi uporabljajo računalnik. Tam je bilo med drugim navedeno, da je zbirka programov Supernova najbolj pogosto uporabljena v Sloveniji, prav tako pa je rečeno, da se slepi po spletu gibljejo po vrsticah; to me je tudi spodbudilo k pisanju teh vrstic, s katerimi želim spodbuditi:

- enoten nastop pred mediji, da ne bomo podajali različnih sporočil;
- samoučenje vseh, ki sodelujemo pri računalniškem opismenjevanju slepih, saj s(m)o prvi, ki svet računalništva predstavljamo slepim;
- izmenjavo znanj med vsemi, ki skrbimo za opismenjevanje slepih, saj trenutno med nami ni veliko interakcije, kolikor mi je znano, se je večina skupaj zadnjič zbrala še v okviru projekta KSS.

Vprašanje postaja pereče, ker se tako javni kot tudi zasebni sektor vse bolj zavedata, da so med njihovimi strankami ali uporabniki tudi slepi. Ker sami znanja o tem, kako je treba spletišče zgraditi, da bo primerno tudi za slepe, nimajo, se obračajo na različne organizacije in posameznike, ki delajo s slepimi, ti pa jim, večkrat zaradi nepopolnega poznavanja področja, nehoti posredujejo pomanjkljive ali celo napačne informacije. Prav tako se zaradi tega dogaja, da v javnost prihajajo različna, pogosto tudi nasprotujoča si sporočila. Najhuje pa je to, da osebe z nepopolnim ali zastarelim znanjem tudi opismenjujejo slepe.

Kje je problem?

Iznajdba spleta je skupaj z ostalim napredkom v računalništvu slepim prinesla neslutene možnosti za komuniciranje z ostalim svetom. To pomeni, da sedaj lahko samostojno prebirajo časnike, znanstvene publikacije, sami tudi ustvarjajo vsebine, učinkovito sodelujejo pri razvoju izdelkov ipd. Vse to slepi lahko počnejo, če sta izpolnjena dva pogoja:

1. slepi morajo biti opremljeni z znanjem, da lahko v največji možni meri izkoristijo vso tehnologijo, ki jim je na voljo

2. razvijalci strojne in programske opreme morajo upoštevati standarde in dobre prakse ter ne smejo izumljati tople vode

Videti pa je, da ni izpolnjen niti prvi pogoj, kako potem lahko pričakujemo od razvijalcev, da si bodo prizadevali za približanje izpolnitvi drugega?

Klasičen primer, ki sproža vprašanje iz naslova tega članka, gre tako: ustanova A (naročnik) želi imeti spletišče, ki je dostopno tudi slepim, in to zahtevo postavi podjetju B (razvijalcu), nato skupaj prideta do zveze, društva, zavoda ali druge entitete C (svetovalca), ki jima predstavi, kako slepi uporabljajo splet, kaj lahko naredita naročnik in razvijalec, da bo uporabniška izkušnja čim boljša, pri tem pa se naloga svetovalca ne sme končati. V resnici je tako, da bi moral opisani postopek predstavljati samo vrh vsega svetovalčevega dela, saj je naloga svetovalca predvsem v tem, da tudi ali pa predvsem on spremlja razvoj in dobre prakse na trgu, prav tako mora poznati tudi drugo - razvojno stran, kar v tem primeru pomeni, kaj zmorejo moderni bralniki zaslona in česa ne, predvsem pa je vloga svetovalca pomembna v luči tega, da vse bombončke, ki jih ponuja tehnologija, predstavi uporabnikom, ali pa spodbuja učitelje, da to storijo; kajti, moderni bralniki zaslona zmorejo veliko in to pomeni, da lahko slepi delajo tudi z najzahtevnejšimi spletnimi aplikacijami in ne samo s statičnimi spletnimi stranmi, ki so bile aktualne pred 20 leti. Iz tega sledi, da ne bi prišlo do izjave v smislu, da se slepi po spletu gibljejo samo tako, da ga berejo vrstico po vrstico, prav tako pa na drugi strani pogoj, ki pravi, da mora stran biti dostopna slepim, ne bi spravil razvijalca v zadrego, ko bi moral spletišče graditi na način, kot so to počeli v prvem obdobju spleta, če bi na strani slepih poenotili sporočila, ki jih pošiljajo v javnost, in ko bi se tudi slepi sami potrudili in iskali nova znanja. Vse prevečkrat sem namreč doživel, da je neka rešitev, ki je bila čisto dobra, postala neustrezna samo zaradi tega, ker uporabnik, ki mu je bila rešitev namenjena, ni posedoval dovolj znanja za to. Bodimo iskreni, najboljše spletišče ni tisto, ki je prilagojeno izključno slepim bralcem, temveč tisto, ki nase pritegne najširšo skupino ljudi, to pa lahko dosežemo samo na ta način, da spletišče postane interaktivno, kar pomeni, da mora omogočati vzajemno delovanje med uporabniki, če govorimo o novičarskem portalu ali družabnem omrežju...

Danes interaktivnega spletišča ni več težko narediti, tudi takega ne, ki se drži standardov in je razumno dostopno tudi za slepe, kar pomeni, da se na primer drži semantičnih pravil. To slepemu omogoča, da ne bistvene dele spletišča preskoči in se osredotoči samo na vsebino. Dva od elementov, ki jih med drugim zahteva WCAG (Web Content Accessibility Guidelines - smernice za dostopnost spletnih vsebin) na ravni AA, sta še alternativna oblika informacije poleg slike (atribut alt) in držanje pravil sporočanja povratnih odzivov uporabniku, omenjeni dokument, ki ga je pripravila organizacija Worldwide Web Consortium, pa navaja še druga priporočila. Če hočemo ali ne, je danes postalo izziv, kako uporabnike opremiti, da bodo znali uporabljati vse tisto, kar imajo na voljo, in tu je populacija slepih v Sloveniji, mislim, odpovedala.

Krivda za to leži tako na strani učiteljev kot tudi na strani uporabnikov samih, saj znanja, ki so ga prejeli od učiteljev, kasneje sami niso nadgrajevali, krivda učiteljev

pa je v tem, da nis(m)o spremljali razvoja tehnologije ali pa v svoje učne procese nis(m)o umeščali novih spoznanj in odstranjevali starih.

Sklep in apel

Iz zapsanega je očitno, da je v veliki meri odvisno od nas samih, kako bomo odgovorili na vprašanje iz naslova. Če se bomo zadovoljili z znanjem, ki ga imamo sedaj in ne bomo sledili napredku, je boleče jasno, da nima smisla zapravljati časa in denarja ter se truditi ozaveščati razvijalcev in drugih o tem, kako slepi uporabljajo splet.

Če pa menimo, da je vredno ozaveščati razvijalce o tem, kako slepi uporabljajo splet, bo tudi na strani slepih nujno izvesti prevetritev, predvsem pa se bo potrebno prenehati obnašati, kot da smo sami sebi zadostni, treba se bo odpreti novim spoznanjem in ta tudi posvojiti.

.. Začnemo lahko tako, da se vsi, ki se ukvarjamo z računalniškim opismenjevanjem slepih (brez izjeme) začnemo redno (najmanj enkrat na leto) sestajati in izmenjevati pridobljeno znanje ter izkušnje.

.. Slediti bi morala priprava neke vrste učnega načrta in metod za učenje, da ne bi vsak posameznik porabil polovice časa, ki mu je na voljo za učenje, za to, da bi razvil svojo metodo in učni material.

.. Zbrati bi se morali skupaj tudi tisti, ki komunicirajo z javnostmi, njihova prva naloga bi bila ta, da poenotijo komunikacijsko strategijo, da se ne bi dogajalo, da bi eden rekel eno, drug pa drugo, kar bi bilo povsem v nasprotju z izjavo prvega.

.. Matične organizacije bi pri tem morale tvorno sodelovati in dopuščati, celo spodbujati izmenjavo znanj ter izkušenj med zaposlenimi in zunanjimi sodelavci, to pa lahko dosežejo samo tako, da pustijo svojim zaposlenim in zunanjim sodelavcem, da se družijo tudi z ljudmi iz drugih organizacij, ki so jim sorodne ali pa tudi ne, prav tako pa jim morajo omogočiti dostop do drugih izobraževalnih kanalov, kot so specializirane publikacije, predvsem pa ne bi smele videti samo svojega vrtička, temveč bi se morali njeni vodilni zavedati, da so samo delček celote, ki je brezšivno zvezan z drugimi delčki. Morali bi se zavedati, da vsako njihovo dejanje vpliva tako na uporabnike njihovih storitev kot tudi na druge. Enako velja tudi za zaposlene in zunanje sodelavce v teh organizacijah.

.. In končno, če slepi želijo, da jim bodo spletišča dostopna, se bodo TUDI ONI morali SAMI izobraževati in SAMI iskati nova znanja. Saj vemo, če do nečesa ne moremo priti, to velikokrat še ne pomeni, da ni dosegljivo. Poleg tega pa ne bodo smeli pozabiti tudi na to, da na neki točki vsaka oprema zastara in da jo je treba od časa do časa posodobiti, seveda vse v okviru finančnih zmožnosti, kar pa pri tistih, ki delajo samo po zvoku ali pa uporabljajo novejšje modele brajavih vrstic, ne bi smelo predstavljati težave, saj imajo poleg plačljivih programov na voljo tudi dvoje brezplačnih alternativ, ki sta enakovredni plačljivim, ko govorimo o uporabnikih operacijskega sistema Windows, uporabniki sistema Mac in različic Linux pa teh težav itak nimajo.

Za konec še v razmislek: splet ni edino področje, kjer ni vse tako, kot bi moralo biti, z nami so naprave na dotik, kjer prav tako ne dajemo enotnih sporočil, še pomembneje pa je to, da lastnih uporabnikov ne znamo opremiti dovolj, da bi v polnosti znali rokovati s takimi napravami. Če bo šlo tako naprej, bomo tudi pri napravah na dotik kmalu tako daleč, kot smo pri spletu ali pa pri drugih področjih. Tak primer je tudi opismenjevanje slabovidnih. Toda o tem kdaj drugič, saj presega okvirje tega prispevka.

Prispevek je delo avtorja, ki že več let dela na področju računalniškega opismenjevanja slepih in slabovidnih. Prispevek ne odraža stališč revije, v kateri je komentar objavljen, niti ne izraža stališč organizacije, ki to revijo izdaja.

[Na vrh](#)

AVTOPORTRET: Aleksandra Surla

Ljubezen na prvi dotik

Lektoriranje: Albert Kolar

Pošlji komentar

Rodila sem se daljnega 15. marca 1987, na dan, ko je v Planici potekalo Svetovno prvenstvo v smučarskih skokih, na katerega se je zdravniku, ki je tisto nedeljo zjutraj mojo mamo sprejel v porodnišnici, tako zelo mudilo, da me je, medtem ko je z iglo moji mami jemal plodovnico, z le-to sunil v glavico, kar se mi na lasišču pozna še danes! Kljub nezgodici je porod potekal brez težav in družini z dvema starejšima otrokoma sem se ob 7.45 uri zjutraj pridružila jaz. Da sem slepa, so zdravniki ugotovili šele pri starosti treh mesecev, saj se nisem odzivala na vidne dražljaje iz okolja. Temu je seveda sledil šok ter spopadanje moje družine z mojo slepoto.

Pri petih letih sem, tako kot mnogo nas, odšla v Zavod za slepo in slabovidno mladino, kjer sem bivala deset let. Po končani osnovni šoli sem se vpisala na Gimnazijo Bežigrad, ki sem jo uspešno končala ter študij nadaljevala na Filozofski fakulteti v Ljubljani, kjer sem končala študij prevajalstva.

Moje življenje v času šolanja ni bilo nikoli dolgočasno. Prvi razburljivi trenutki so se začeli, ko sem bila nekje v šestem razredu osnovne šole, ko nas je nekega popoldneva obiskal gospod Roman Zupančič, ki se je ponudil, da bo za nas otroke napisal pesem. To pesem smo prvič zapeli na osemdesetletnici Zavoda za slepo in slabovidno mladino, v ušesih pa mi zveni še danes. S pesmijo Ljubezen na prvi dotik se je začelo življenje. So se začeli nastopi. So se začela potovanja – celo v Nemčijo in v Turčijo nas je odneslo. Čeprav smo začeli kot skupina Slep potnik, sva na koncu zares ostali le Maja in jaz in sva vztrajali, dokler se naše poti niso tako razbežljale, da je bilo treba končati.

Čas največjega uspeha skupine Slep potnik je bil tudi čas, ko sem prestopila svoj gimnazijski prag. Zame je bila to zelo neprijetna izkušnja, saj sem se naenkrat znašla v okolju, kjer so vsi najstniki, vključno z mano, mislili, da so nekaj posebnega. Takrat se je začela pot dokazovanja pred sabo in videčimi, ki je nam mnogim tako dobro znana. Takrat sem začela tudi zares uporabljati belo palico, do katere pa sem zelo dolgo časa čutila hud odpor, saj je bila znak moje drugačnosti in, tako sem mislila, manjvrednosti. S palico si nisva bili nič kaj bliže niti na fakulteti, vse dokler nisem dobila svojega prvega psa vodiča. Pa naj bo slišati še tako pocukrano, mi je Athena čisto zares spremenila življenje. Postala je moja pasja zaveznica in vsakodnevna spremljevalka; skupaj sva prebrodli Evropo po dolgem in po čez. Zdaj je dama, deset let ima, a življenje še vedno zajema z veliko žlico.

Pomemben del mojega najstniškega življenja predstavlja tudi študij solopetja na Glasbeni šoli Domžale, kamor sem hodila kar nekaj let. V tem času sem spoznala veliko prijetnih in zanimivih ljudi ter se relativno uspešno integrirala v svoje domače okolje. Povezovali so nas šolski nastopi ter brezštevilna druženja ob kavah, čajih in še čem. To je bilo tudi obdobje, ko sem imela občutek, da se vsi trudimo za isti cilj in da so videči ljudje včasih čisto v redu.

Letom šolanja na dodiplomskem študiju je sledil magistrski študij primerjalne književnosti in literarne teorije, ki ga sicer še nisem dokončala, vendar pa se vsake priprave na izpit lotim s prav posebno ljubeznijo. Knjige so namreč ena mojih največjih ljubezni; k zgodbam sem se zatekala že kot otrok; zgodbe me lahko tako posrkajo vase, da včasih ne vem, ali se mi je nekaj sanjalo, ali sem o tem brala, ali pa se mi je čisto zares zgodilo. Ko sem se kot prostovoljka za štiri mesece in pol odpravila v Belgijo in pa danes, ko živim v Veliki Britaniji, je slovenska literatura sredstvo, ki diši po domu in zveni v jeziku, ki mi je tako blizu. Srečo imam, da sem bila lahko v bližini knjig tudi takrat, ko sem bila kot urednica časopisov v brajici in povečanem tisku zaposlena na ZDSSS.

Počasi zaključujem ta zapis in prešine me, koliko stvari sem že doživela, pa čeprav je pred mano še veliko let aktivnega življenja. V času novih tehnologij se za slepe odpirajo možnosti, do katerih se prej nismo mogli dokopati. Morda je res, da naša življenja niso tako zelo predvidljiva, kot so bila včasih, a imamo zato toliko več možnosti, do katerih pa se moramo dokopati sami. Želim si, da bi bili mladi slepi pri nas bolj aktivni in željni uspeha, saj smo le mi sami tisti, ki usmerjamo svoja življenja; evropski projekti takšnih in drugačnih razsežnosti nam pri tem sicer lahko pomagajo, vendar, v kolikor ne bomo sami vzeli vajeti v roke, jih za nas ne bo vzel nihče drug.

[Na vrh](#)

POPOTNIŠKI UTRINKI: Računalniški tabor v Nemčiji (ICC)

Avtor: Miha Srebrnjak

Urejanje rubrike in lektoriranje: Metka Pavšič

Pošlji komentar

25. julija ob 7.30 uri smo se zbrali pred Zavodom za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani. S prijateljem Zoranom (ki je hkrati tudi eden izmed organizatorjev tabora) sva prišla prva in skupaj počakala še na ostale. Do 8.00 ure smo se zbrali vsi. Bilo nas je kar devet - trije spremljevalci in šest udeležencev in imeli smo en sam kombi. Ne smem pa izpustiti še dva udeleženca, in sicer sta to bila Dante in Oskar, psa vodnika, ki sta prav tako potovala z nami slabih 1.000 kilometrov. Ob 8.30 smo se s kombijem odpravili na približno deset ur dolgo pot v nemško mesto Dresden. V kombiju je bilo kar tesno, psa sta ležala pod sedeži, mi pa smo se tiščali na sedežih. Večino časa je bila avtocesta, tako da je že to bilo kar utrujajoče, še posebej v Nemčiji, ko se je vožnja res zelo vlekla. Imeli smo štiri poostanke, enega na Jesenicah, enega v Avstriji in dva v Nemčiji. Vendar tudi, če je bila vožnja dolga, se je splačalo malo potrpeti. Okrog 18. ure smo prišli na cilj in smo bili kar precej utrujeni. Ko smo prišli do hostla, so nas sprejeli in namestili. Pokazali so nam sobe, jedilnico in ostale stvari. Tisti dan nismo počeli nič posebnega. Od vožnje smo bili vsi kar precej utrujeni, zato smo se tisti večer odpravili kar spat. Naslednji dan pa se je začelo zares. Sledil je zajtrk, kasneje pa smo se z avtobusom odpravili na računalniško fakulteto, kjer smo imeli večino aktivnosti. Fakulteta na kateri smo bili je izredno velika, in po pravici povedano je bilo deset dni premalo, da bi se po njej naučil orientacije, vendar smo na srečo imeli ljudi, ki so nam pristopili na pomoč in smo se kar hitro znašli. Sledilo je tudi spoznavanje z udeleženci iz drugih držav. Vseh skupaj nas je bilo okrog sedemdeset, če pa gledamo še celoten del, ki zajema tudi spremljevalce in organizatorje, pa gre številka krepko preko sto. Tako da dolgčas nam ni bilo. Kot sem že omenil, smo večina delavnic in predavanj imeli na fakulteti, vendar pa smo lahko ob večerih in ob določenih dnevih čez dan izbirali tudi med ostalimi aktivnostmi. Skoraj vsak dan smo lahko šli plavat v bližnji bazen, imeli smo tandem kolesa, dvakrat pa je bilo organizirano tudi jahanje. Na voljo pa smo imeli tudi razne družabne igre, ki smo se jih lahko igrali.

Krajše ime za tabor je ICC (v Angleščini International Camp on Communication and Computers). Kot je že razvidno iz imena, je osnovni namen tega tabora poudarjen na računalništvu. Čeprav se je to v zadnjih letih malo spremenilo, saj ni več računalništvo tako v ospredju, in je tako poskrbljeno za vse (tudi tiste, ki niso taki ljubitelji elektronike). Na desetdnevnem taboru imamo skoraj vsak dan delavnice iz področja računalništva (iz tega področja je vsaj ena na dan). Tu nas naučijo raznih veščin, kako ukrepati ob določenih situacijah, naučijo nas uporabljati kakšen nov program, imamo delavnico o varnosti na internetu, prav tako pa so delavnice tudi za tiste, ki so v tem bolj začetniki in se z računalništvom šele srečujejo (npr: Spoznavanje bralnikov zaslona, kako brati pdf dokument...)

Delavnice so razdeljene na dva dela - obvezne in izbirne. Na obvezne nas prijavijo že organizatorji, izbirne pa smo si izbrali že preden smo prišli na tabor. Namen srečanja je tudi spoznavanje med samimi udeleženci, saj pridejo iz različnih evropskih držav (letos so bili tudi iz Japonske). Komunikacija poteka v angleškem jeziku. Starost udeležencev pa je omejena od 18 pa nekje do 25 let, tako da smo na taboru bolj mladostniki.

Če malo opišem mesto Dresden, bi ga primerjal z Ljubljano, vsaj kar se tiče velikosti mesta. Prav tako tam tudi ni nekega posebnega hribovja. Smo se pa nekega popoldneva proti koncu tabora z avtobusom odpeljali ven iz mesta, na nek hrib, kjer smo lahko šli raziskovat v labirint ali pa smo šli na sprehod v naravi. Zrak je bil res prijeten, prav tako tudi sama okolica, saj je bilo vse zelo lepo urejeno, predvsem tu mislim na travnik. V Dresdnu, v bližini hostla so nas organizatorji odpeljali tudi na ogled razstave v muzeju. Tema je bila človek. Tam smo lahko otipali vse človekove organe, prav tako pa tudi nekatere manjše živali (npr: čebelo) v povečani obliki. Najbolj zanimive pa so mi bile slušalke, ki seveda niso bile le slušalke, ampak je bila to simulacija, kako ljudje slišijo, ko so stari nad 70 let. Nepredstavljivo, ampak zvok je bil res popolnoma spremenjen in nerazumljiv.

Dresden pa seveda ni brez reke. Tako so nas neko popoldne odpeljali na vožnjo s kanuji, kjer smo bili razdeljeni v tri skupine in smo veslali v okolici mesta. Reka je zelo mirna in ne vsebuje slapov, tako da je bilo veslanje zelo počasno in previdno.

Drugače pa center mesta izgleda nekako tako kot v Ljubljani. Če si predstavljate, na vsake toliko metrov je kakšna stojnica in nekaj prodajajo, prav tako je tam tudi kar nekaj restavracij, po mestu pa vozi tudi tramvaj, katerega v Ljubljani že kar nekaj časa ni več.

Obisk mesta in okolice vam zelo priporočam. Že zaradi samega okolja, ki je veliko bolj mirno kot pa v kakšnem večjem mestu. Prav tako je vsega po malo - narave, mestnega občutka ipd.. Torej, če vas bo pot zanesla proti Hanovru, ki je dobrih 150 kilometrov oddaljen od Dresdna (mogoče se sliši veliko), se le ustavite sproti še v Dresdnu. Kar pa se tiče samega tabora pa se ga bom verjetno udeležil tudi naslednje leto, ko bomo odpotovali v Belgijo. Že zaradi prijateljev, ki sem jih spoznal, da se bomo po letu dni ponovno srečali in kakšno rekli.

[Na vrh](#)

INTEGRACIJA: Stereotipi o slepih in slabovidnih naj postanejo preteklost (INKLUZIVNA VZGOJA V VRTCU JELKA)

Avtor: Martina Hočevar Trontelj, diplomirana vzgojiteljica

Pošlji komentar

Šolstvo sodobnega časa se je znašlo pred novo preizkušnjo. Srečujemo se z mnogimi težavami, npr. zavedanje in izkoriščanje pravic ter odsotnost odgovornosti. Na splošno naša družba težko sprejema drugačnost in različnost. Bolj kot kadarkoli prej prihaja na površje pomen vzgoje za zdrave etične odnose: nesebični odnosi, odgovornost. Vzgojitelji se moramo zavedati svojega etičnega, moralnega in vrednotnega poslanstva. Naše vzgojno poslanstvo bi moralo biti v vzgled celotni družbi.

Etika je vhod v pozitiven razvoj kolektiva. Tu pa je na preizkušnji kolektiv in sleherni posameznik v njem, saj etična vzgoja temelji na celotni komunikaciji. Človek se šele v komunikaciji z drugim zave samega sebe in prepozna lastno podobo. Za etično ravnanje in doživljanje potrebujemo energijo in motivacijsko moč. Črpamo jo lahko iz kolektiva, ki je temu naklonjeno. Za našim kolektivom najprej stoji naša priljubljena in inovativna ravnateljica Nada Verbič, ki svoj poklic opravlja z veliko ljubeznijo in predanostjo do predšolskih otrok. Ko me je pred dvema letoma in pol vprašala, če bi s sodelavcem Danilom Varga sprejela v skupino slepo deklico, sva prav zaradi zaupanja v njeno vizijo dela, po krajšem premisleku še isti dan odgovorila pritrdilno. Deklica ima karakteristike popolne slepote in dojemanja svetlobe. Informacije iz okolja sprejema po vseh preostalih perceptivnih poteh, predvsem preko tipa in sluha. Do vključitve v redni vrtec je bila vključena v vrtec na Zavodu za slepo in slabovidno mladino Ljubljana. S šolskim letom 2015/16 pa se je zaključilo drugo šolsko leto vključenosti deklice v skupino štiri do šestletnih otrok v vrtcu Jelka. Uvajanje v vrtec je potekalo eno šolsko leto prej, pred redno vključitvijo deklice v vrtec, torej v šolskem letu 2013/14. Približno pol leta je s starši prihajala enkrat tedensko v skupino in se vključevala v dejavnosti z otroki.

Prilagajanje ni bilo težje kot pri ostalih otrocih. Bilo pa je specifično, malce drugačno od utečene rutine, sploh ker je bil to zame nov strokoven izziv.

Osnova za delo s predšolskimi otroki je ljubezen do poklica. Zelo pomembna pa je tudi strokovna avtonomija vzgojitelja, zaupanje vodstva v naše delo. Uspeha vzgojitelja ne pogojuje samo izobrazba, ampak tudi druge vrline, npr. čustvena in družbeno-socialna inteligenca. To je vseživljenjsko učenje vsakega izmed nas. S sodelavcem Danilom Varga sva vesela, da sva se podala na to pot z deklico, ki se je pridružila tudi njena spremljevalka, sodelavka Mateja Mlinar. Za nas odrasle je bila to velika strokovna in življenjska preizkušnja, pridobili smo vsi, tako otroci kot tudi celotni kolektiv.

Menim, da zgolj formalno znanje ne zadostuje za kvalitetno delo z otroki s posebnimi potrebami. Pomembna je pozitivna naravnost za inkluzivno vzgojo, inkluzivna kultura in izkušnje timskega dela. Razni tečajji, seminarji so pomembni za širši

vpogled na delo ter strokovno izobraževanje in izpopolnjevanje, za oblikovanje smernic za delo, brez lastne angažiranosti pa ne gre.

V Splošni deklaraciji o človekovih pravicah, ki jo je sprejela in razglasila Generalna skupščina Organizacije združenih narodov iz leta 1948, je zapisano, da se vsi ljudje rodijo svobodni in imajo enako dostojanstvo in enake pravice. Pravica do inkluzije je temeljna človekova pravica. Osnova inkluzije je »učiti se dajati in sprejemati«. Inkluzivna vzgoja je namenjena vsem otrokom v skupinah predšolskih otrok. Pri tem lahko veliko pridobijo in vidim samo prednosti. Iskati moramo načine sobivanja v skupnosti, skupno rast, pripadnost, širjenje obzorij, nekaj novega. Pomemben je vsak posameznik v skupini.

Vsak otrok je na nek način drugačen in različen, torej otrok z drugačnimi in obenem posebnimi potrebami; enkratna, neponovljiva osebnost, vredna spoštovanja. Najprej potrebuje varno, sprejemajoče okolje. Za tem stališčem stojim, zato staršev nisem nikoli posebej seznanjala, da je med nami deklica, ki ne vidi in to opisovala kot neko posebno situacijo. Vključitev v redni program vrtca je bila dekličina osnovna pravica in v to se ni imel pravice vmešavati nihče. Vključitev je sodila samo v strokovno avtonomijo vrtca, torej odločenosti, da sledi sodobnim trendom družbe.

Moram poudariti, da so vključenost deklice v skupino ostali starši sprejeli z veliko naklonjenostjo, z navdušenjem. Največjo vlogo pri tem ima vzgojitelj, kako staršem predstavi vključitev otroka s posebnimi potrebami. Ves čas vključenosti deklice v skupino me je motil uradni stigmatizirajoč termin »otrok s posebnimi potrebami«. S tem teoretično nekako kršimo enake pravice do otrokove polne participacije v družbi. Vzgojiteljica, pomočnik vzgojiteljice in spremljevalka deklice smo po principu timskega dela sodelovali pri večini nalog za otroka. V proces pomoči otroku smo se vključili pri neposrednem vsakodnevnem delu z deklico, pri sodelovanju s starši in različnimi strokovnjaki. Program smo prilagajali specifičnim potrebam deklice, ga dnevno individualizirali, kontinuirano spremljali dekličin napredek glede na raven dosežkov in stopnjo socializacije v oddelku. Velik pomen smo namenjali emocionalnemu in socialnemu varnemu ozračju v oddelku, v katerem so vsi otroci na svoj način izrazili sebe, svoje sposobnosti, zmožnosti in posebnosti.

Lansko šolsko leto, ko je bila deklica prvič redno vključena v skupino, sem zaradi lastnega interesa po čim bolj kvalitetnem začetnem delu z deklico, samoiniciativno oblikovala poglobljen individualiziran program z vsemi prilagoditvami. Poglobila sem se v literaturo, saj takoj ob vpisu deklice v skupino še nismo imeli izobraževanj na to temo. Izobraževanja so sledila kasneje. Na samem začetku smo imeli vzgojiteljici sicer na voljo dokument pomoči h Kurikulumu za vrtce s prilagojenim izvajanjem in z dodatno strokovno pomočjo. Ta dokument je osnova za delo z otroki s posebnimi potrebami, vendar nam ne nudi konkretnih smernic za delo.

Skupaj s pomočnikom in spremljevalko deklice smo program ovrednotili ter oblikovali strategije timskega dela. Pri tem je sodelovalo tudi vodstvo našega vrtca, svetovalna delavka in starši deklice.

Deklici je bila v skupini zagotovljena stalna spremljevalka. V tem vidim samo prednosti in si ne predstavljam dela v oddelku brez kvalitetnega timskega dela, tako s spremljevalko kot tudi s pomočnikom vzgojiteljice. Zavzemam se za to, da bi bila

njena formalna vloga večja, kot je v teoriji. Ne samo kot spremljevalka za fizično pomoč, temveč kot enakovreden strokoven partner. Ta vloga ji je bila v našem strokovnem timu tudi priznana. Naloge spremljevalca se sicer nanašajo na fizično pomoč slepemu otroku (spremstvo do stranišča, drugih prostorov v vrtcu, na sprehodu, pri dejavnostih ...), namestitvev in prilagoditev delovnega okolja (ureditev mize, prostora za delo, delovnih pripomočkov ...), pomoč pri osebni higieni, slačenju/oblačenju/obuvanju, prehranjevanju, priprava pripomočkov za delo. Pri vsem tem pa smo se vedno zavedali, da je deklico potrebno usmerjati k samostojnosti in ji omogočati, da čim več stvari opravi sama. Spremljevalka Mateja Mlinar se je pri delu samoiniciativno zavzela za deklico, bolj kot je bila njena formalna vloga. Naučila se je Braillovega sistema branja in pisanja, kar je bilo zelo pomembno pri opismenjevanju deklice. Glede na odločbo se je sicer dodatna strokovna pomoč izvajala v okviru treh ur na teden. Enkrat na teden je prihajala k njej v vrtec tiflopedagoginja in sicer za eno uro in pol, ostale pol ure pa se je izvajala pomoč v obliki orientacije na Zavodu za slepo in slabovidno mladino Ljubljana. Bilo pa bi seveda idealno, če bi bilo teh ur še več, saj so pred otroki, ki ne vidijo, postavljene res velike zahteve, naučiti se Braillovo pisavo še pred vstopom v šolo. Poleg tega je bila enkrat na štirinajst dni spremljevalka Mateja Mlinar ob deklici in otroki, ki so vključeni v vrtec v Zavodu za slepo in slabovidno mladino. To ni nekaj samoumevnega, ampak je bila odločitev na strani vrtca Jelka in dekličinih staršev, saj smo ji želeli nuditi optimalne pogoje za razvoj.

Ob tem se zavzemam za večjo odprtost posameznih podpornih služb, deinstitucionalizacijo na področju skrbi za ovirane osebe. Torej, več strokovnjakov različnih področij na enem mestu in s tem bolj kvalitetno timsko delo. Na institucionalno ločevanje žal nimamo vpliva. Prakso pa lahko spreminjamo, tako da iščemo različne načine sobivanja.

Zelo pomemben je psihološki in sociološki pristop k obravnavi otrok s posebnimi potrebami. Osnova je socialna skupina, v kateri si vsi otroci delijo občutek pripadnosti. Posebna pozornost je namenjena medsebojnim odnosom. Deklica je imela pravico do inkluzije na kognitivnem (storilnost, učna uspešnost) in konativnem vidiku (samodejavnost, vpetost v socialne odnose). Odrasli pa smo bili pozorni na njeno fizično, psihološko in socialno mejo.

Deklica se je v skupini počutila varno. V vrtec je prihajala z veseljem in se z velikim navdušenjem lotevala dejavnosti. Z otroki je vzpostavljala prijateljske odnose. Velik poudarek smo namenjali dekličinemu razvoju socialnih spretnosti, to pa je vplivalo pozitivno tudi na njeno samovrednotenje. Tudi sicer ima deklica posebno karizmo, ki je navduševala vse, ki so bili v stiku z njo. Zelo je bila priljubljena med sovrstniki. Na tem področju je imela dober status.

Socialna integracija predstavlja predstopnjo inkluzije oz. pogoj za inkluzijo. Ker smo v programu dela z otroki sprejemali in razumevali različnosti, do socialne izključenosti deklice ni prihajalo. Ustrezne socialne spretnosti in z njimi povezane emocionalne inteligentnosti ob tem ni razvijala samo deklica, ampak tudi ostali otroci v skupini. V skupini je deklica delovala kot del celote, kar je bilo zelo pomembno za funkcioniranje celotne skupine. Zato ni bilo opaziti, da ne vidi. Vključena je bila v vse dejavnosti skupine otrok v vrtcu kot tudi ob vključevanju otrok v širše okolje. Pri igri je občutila sovrstnike in oni njo. Zadnje šolsko leto smo odrasli namenjali največjo pozornost

socialnemu vključevanju deklice v skupino. Ob skupinskih igrah z vrstniki smo jo usmerjali, da sama poišče družbo in povpraša za pomoč pri razumevanju poteka igre in daje tudi pobude za igro. Vsi otroci so imeli empatičen odnos eden do drugega. V tem vidim resnično inkluzijo deklice v skupino sovrstnikov.

Vzporedno s socialnimi igrami smo bili odrasli pozorni na kakovost medvrstniških odnosov; dinamiko komunikacije in status otroka med vrstniki. Zelo pomembna je bila tudi vzgoja za strpnost.

Velik poudarek smo namenjali obdobju razvoja nesocialne v socialno igro, pospešenemu vzpostavljanju in ohranjanju interakcij s sovrstniki, sprva interakciji vsaj z enim otrokom.

Ob vstopanju v vrstniške skupine, reševanju konfliktov v skupini in ohranjanju pozitivnih interakcij z drugimi otroki, smo deklico učili, da tudi sama najde stik z otroki, brez pomoči odraslega. Bila je socialno vključena preko igre in imela obenem možnost odločati tudi sama; ne samo sprejemati, ampak tudi zavračati. Ob tem je razvijala socialno kompetentnost v odnosu do sovrstnikov. Odrasli smo spodbujali in krepili prijateljstva otrok preko vsebin in z enim koticom očesa vedno nudili podporo deklici in njenim sovrstnikom.

Naj omenim tudi možnost, da se otrok izraža na svojih močnih področjih. Odrasli med drugim velik pomen namenjamo problemsko naravnemu učenju, aktivni participaciji slehernega otroka v skupini. Dekličina močna področja so bila: pripovedovanje - jezikovna komunikacija, ples, glasba, petje, ritem, ustvarjanje s prstno barvo. Ob »filozofiji za najmlajše« je v razmišljanju pogosto navduševala nas – odrasle – in preseгла marsikaterega sovrstnika.

Socializacijski vidik, vključitev slepega ali slabovidnega otroka v skupinsko dinamiko otrok, je sicer izredno pomemben, smiselno pa je tudi individualno, prilagojeno delo, da otroku skozi verbalno oporo in razlago lažje omogočamo čim več multi-senzornih izkušenj.

Čeprav je deklica dobro sprejemala in razumela dogovore in pravila, smo odrasli znotraj teh okvirov upoštevali njeno individualnost. Poskušali smo pristopiti subtilno. K deklici so na tak način poskušali pristopiti tudi sovrstniki.

Naj omenim še vlogo njenih staršev, ki je zelo pomembna. V tem primeru so starši res vzorno sodelovali z vrtcem in se vzorno angažirali tudi pri delu z deklico v domačem okolju.

Uspešnost vključevanja v redne oblike vzgoje in izobraževanja je odvisen od mnogih dejavnikov. Moje mnenje je, da vključevanje otroka s posebnimi potrebami v redni program vrtca za vsako ceno ni dobro. Uspeh je odvisen od celostnega funkcioniranja otroka, okolja, nudenja ustrezne pomoči, angažiranosti staršev in pedagoškega osebja vrtca. Za slepe in slabovidne otroke, ki nimajo večjih primanjkljajev na drugih področjih učenja, motenj v duševnem razvoju, čustvenih in vedenjskih motenj, aktivna vključenost v redne programe vrtcev ne bi smela predstavljati posebnih ovir. Njihova osnovna pravica je enak dostop do izobraževanja in vseživljenjskega učenja. Otroci, ki imajo možnost vključitve v redni program, lahko

dosežejo svoj najboljši potencial v največji možni meri. Znotraj socialne, vrtčevske skupine, pa seveda potrebujejo prilagoditve glede na individualne potrebe.

Za boljši vpogled v deklíčine dejavnosti v skupini predšolskih otrok velja omeniti nekaj dejavnosti:

Raziskovanje je bil najpomembnejši del deklíčine igre, npr. skozi didaktično igro je imela neomejene možnosti po raziskovanju, manipulaciji s predmeti. Pri tem pa se je urila tudi v taktilnem zaznavanju. Odrasli smo ji omogočili več časa tipati posamezen didaktični material, nikoli ni bila omejena s časom.

Še posebej smo bili ponosni na našo »zeliščno čutno pot«, ki je vodila od izhoda iz vrtca, pa vse do igrišča. Vzgojitelji smo to pot oblikovali skupaj z otroki in našo deklíco, da bi ji olajšali orientacijo v prostoru na poti do igrišča.

Igrača je za vsakega otroka, še posebno pa za slepega otroka odlični didaktični pripomoček za razvijanje taktilno-kinestetičnega zaznavanja: spoznavanje različnih tipnih struktur, vzpostavljanje razmerja med strukturami in oblikami znanih predmetov ter razvoj tipno-kinestetičnega spomina, razumevanje odnosa med deli in celoto, interpretacijo dvodimenzionalnih grafičnih ponazoril.

Deklíca je imela dodatni čas za opisovanje, ponazoritve in seznanjanje z novimi vsebinami – pri obrokih, gibanju ter povezovanju verbalnih opisovanj z lastnimi senzo-motoričnimi izkušnjami, vendar tudi omejitev časa in spodbujanje, da nalogo dokonča.

Sprehode, izlete in obiske različnih ustanov smo prilagodili njenim zmožnostim. Nikoli ni bila prikrajšana niti za eno dejavnost. Ob tem pa sem tudi kot vzgojiteljica pridobila pomembno veščino: upočasniti korak, narediti dva koraka nazaj, namesto naprej, ko se ti najbolj mudi. To pa je ob hitrem tempu življenja včasih velika umetnost. Hvaležna sem deklíci za to izkušnjo. Po drugi strani pa sem občudovala njeno neverjetno veselje in srečo ob vseh vzgojno izobraževalnih dejavnostih, ki so se odvijale. Včasih je v navdušenju hitela na dejavnosti, npr. na Srednjo vzgojiteljsko šolo in Gimnazijo Ljubljana, da smo komaj sledili njenemu koraku. S spremljevalko Matejo je bila vedno prva v vrsti, s svojo »belo palico«, ki jo je poimenovala pujsa Pepa. Veseliti se majhnih radosti življenja, tudi to je umetnost, ki smo se jo učili od naše male deklíce. Takšne izkušnje ne gredo nikoli v pozabo.

Ob vključitvi slepe deklíce v skupino je bil realiziran pomemben cilj aktivne participacije otrok in prenašanje vrednot na otroke. Otroci so se nezavedno učili različnih socialnih veščin, raziskovanja, strpnosti, komunikacijskih in sodelovalnih veščin ter le-te ponotranjili. Predšolsko obdobje je za otroka kritični čas za razvoj inteligentnosti, sposobnosti empatije in dojemljivosti za vrednote. Vzgojno osebje otrokom privzgaja spoštovanje življenja. Najpomembnejše pa je varovanje človeškega življenja in dostojanstvo človeškega bitja, kar predstavlja podlago za človekove pravice. Prepričana sem, da se bo deklíčina zgodba v vrtcu vsem, ki smo jo spremljali pri njenem razvoju, vtisnila globoko v srce. Otroci iz moje skupine Škratki prav gotovo na ulici ne bodo kazali s prstom, če bodo videli osebo z belo palico. Ob tem naj omenim samo razmišljanje staršev slepega otroka, ki niso želeli, da bi uporabljal belo palico, pa tako zelo bi jo potreboval: »Ne prenesemo pogledov,

bolijo nas.« Ja, pogledi mimoidočih lahko tudi zelo bolijo ... Za slepe ljudi je značilno tudi stereotipno gibanje, blindizmi (mencanje z očmi, tresenje z rokami, gibanje zgornjega dela telesa). Prav pristrčno je bilo to občasno dekličino gibanje, bilo je del nje. Če me je kdo povprašal glede tega, sem mu nestrokovno odgovorila, da je to njena »sinhronizacija z okoljem«. In ob tem me ponovno zabolijo besede staršev odraščajočega slepega otroka, ki so mi zaupali svojo skrivnost: »To počne samo, ko je sam, ko ga nihče ne vidi, saj je družbeno nesprejemljivo.« S kakšno pravico se vprašam?

Članek zaključujem z mislijo o stereotipih. Pedagogi imamo v rokah veliko moč rahljanja stereotipov v družbi. Ob izzivih v praksi se ne smemo prehitro vdati, ampak moramo zaupati v svojo strokovno avtonomijo. Naj nam ne bo žal časa za izkustvo, potrpežljivost in vztrajanje na področjih, ki zahtevajo proces. V veliko veselje bi mi bilo, če bi primer dobre prakse postal nekaj samoumevnega pri vključevanju slepih in slabovidnih otrok v družbo in ne le enkratni primer, ki za trenutek pritegne pozornost strokovne javnosti.

Članek je bil prvič objavljen v: strokovni reviji EDUCA (Pedagoška revija za predšolsko vzgojo in prvi triletji) 2016, Let. XXV, št. ¾-4. Ur. Štefan Krapše. Nova Gorica: EDUCA izobraževanje.

[Na vrh](#)

NOVOSTI IZ INVALIDSKEGA VARSTVA: Javna dela 2017

Avtor in sodelavec: Brane But

Lektoriranje: avtor

Pošlji komentar

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti za javna dela v prihodnjem letu namenja 27 milijonov evrov.

Zavod RS za zaposlovanje je dne 4.11.2016 objavil javno povabilo za izbor programov javnih del za leto 2017. Za javno povabilo so namenjena sredstva v višini 27 milijonov evrov, od tega za:

1. socialnovarstvene programe sredstva v višini 9,45 milijona evrov,
2. programe javnih del, ki bodo namenjeni vključevanju dolgotrajno brezposelnih oseb s I. do IV. ravno izobrazbe sredstva v višini 8,1 milijona evrov in
3. programe s področja kmetijstva, vzgoje in izobraževanja ter športa, okolja in prostora, kulture ter drugih programov javnih del sredstva v višini 9,45 milijona evrov.

S posebno kvoto sredstev za programe javnih del, ki bodo namenjeni izključno dolgotrajno brezposelnim osebam z nižjo ravno izobrazbe, se želi povečati delež te ciljne skupine v skupnem številu vseh vključenih v javna dela, saj nižje izobražene dolgotrajno brezposelne osebe predstavljajo strukturni problem trga dela. S posebno kvoto sredstev za izvajanje socialnovarstvenih programov javnih del pa želijo v največji možni meri upoštevati potrebe najbolj ranljivih uporabnikov storitev javnih del (invalidi, starejši, otroci in mladostniki).

Načrtuje se, da bo v javna dela v letu 2017 vključenih približno 5.000 dolgotrajno brezposelnih oseb.

Poudariti je treba tudi dve novosti javnega povabila. Prva novost se nanaša na spremembo Pravilnika o izboru in sofinanciranju javnih del, na podlagi katere se povečuje delež sofinanciranja plač udeležencem javnih del s strani ministrstva tistim občinam, ki imajo najvišjo povprečno stopnjo registrirane brezposelnosti. Druga novost pa se nanaša na možnost sklepanja pogodb o zaposlitvi za delo v izbranem programu javnih del tudi za krajši delovni čas, vendar ne za krajši od 25 ur na teden.

Izvajalci javnih del lahko ponudbe na javno povabilo oddajo od 11. novembra 2016 dalje, javno povabilo pa bo odprto do 30. aprila 2017 oziroma do porabe razpoložljivih sredstev javnega povabila.

Vir: <http://www.mddsz.gov.si/>

Na vrh

DOBRO JE VEDETI: Višje funkcije vida

Avtor in sodelavec: dr. Matjaž Mihelčič, optometrist

Lektoriranje: Albert Kolar

Pošlji komentar

Vidna ostrina je najpogosteje opisana lastnost vida, a še zdaleč ni edina. V tem prispevku bi si pogledali nekaj drugih vidnih funkcij, ki pa se tičejo slabovidnosti vsaj toliko kot sama ostrina.

Stereo vid

Če je vidna ostrina dobra in sta očesni zrkli obrnjeni v isto smer (ni škiljenja), potem se pri normalno razvitem vidu pojavi prostorska predstava, ki jo imenujemo »stereoskopski vid«. Gre za to, da morajo možgani sestavljati dve sliki, ki nista povsem enaki – vsako oko namreč javlja sliko iz nekoliko drugačne perspektive. Ker imate mrežnici posebna tolerančna področja, imenovana »panumski areali«, je mogoče, da se tudi sliki, ki ne padata na točno prava, skladna mesta mrežnic, sestavita v eno. Iz zamika pri sestavljanju slike pa se pojavi vtis »globine«. Panumski areali imajo svoje omejitve – če je zamik prevelik, vidimo objekt podvojeno. To lahko preizkusimo z opazovanjem dveh različno oddaljenih prstov pred seboj. Če sta ta dva blizu skupaj, ju bomo videli enojno, če pa jih dovolj razmaknemo, bo tisti, ki ga ne motrimo, podvojen. Umeten način prikazovanja je 3D slika – na primer v kinu ali televiziji. Pri tem gre za dve sliki, ki morata biti polarizirani. Ko pred oči nataknemo polarizacijska očala, ločimo sliki posebej za desno in levo oko. Ostalo opravita naši mrežnici v kombinaciji z možgani – in sestavijo ti dve sliki v tridimenzionalen svet.

Stereo vid je lahko presneto natančen. V globinsko sliko lahko sestavimo dve podrobnosti, ki sta zamaknjeni za manj kot pol kotne minute – torej za kot, ki je manjši od normalne ločljivosti (posameznega) človeškega očesa. Osebe, ki imajo večje napake fiksacije, ali tiste, ki na eno oko ne vidijo, nimajo pravega stereoskopskega vida.

Detektorji spremembe velikosti slike

Naše oči si pri ocenjevanju globine na večjih razdaljah ne morejo pomagati s stereo vidom, saj je razmik med očesnima zrklova premajhen, da bi na 100 in več metrih nudili dovolj različni sliki za tridimenzionalno kompozicijo. V tem primeru pridejo na pomoč receptivna polja nevronov, ki so zadolžena za spremljanje velikosti slike, oz. po angleško »looming detectors«. Ne nadomestijo sicer tridimenzionalne slike, a nam v dinamičnih razmerah zelo pomagajo oceniti dogajanje v prostoru. Vsak objekt se na mrežnici namreč izriše tako, da »zaposluje« določeno število fotoreceptorjev. Če se to število poveča, pomeni, da se je objekt povečal – ali pa se je približal. Možgani potem odločijo, kaj od obojega se je zgodilo. Če nekdo pred nami napihuje balon in stoji na mestu, potem upravičeno sklepamo, da se je balon le povečal. Če je balon

edini objekt, ki ga vidimo, pa težko rečemo, ali se je povečal ali približal. Če opazujemo avtomobil v daljavi in mrežnica sporoči možganom, da se povečuje, pa ti zagotovo odločijo, da se avto ne more povečati, temveč da se približuje. Zanimivo je, da je mrežnica izredno občutljiva za spremembo velikosti slike. Dovolj je, da se slika poveča za desetinko kotne minute, pa mrežnica že »sešteje« vse dodatno dražene celice in javi možganom spremembo. Za objekte, ki se približujejo (se »povečujejo«), smo dvakrat bolj občutljivi, kot za tiste, ki se oddaljujejo. Razlaga je evolucijska – tisto, kar se približuje je bolj zanimivo, ali potencialno nevarno, kot tisto, kar se oddaljuje.

Nonius ostrina vida

Kotna ločljivost (naša običajna ostrina vida) je v določenih pogojih lahko dodatno spodbujena – če namreč ne opazujemo le dveh točk in ugotavljamo, ali jih lahko še ločimo med seboj, temveč dve črtici, ki sta v podaljškju in zamaknjeni za droben kot, bomo ta zamik opazili prej. To lastnost imenujemo nonius, ali »Vernierjeva« ostrina vida. Ker je ob opazovanju črtic draženih več receptorjev v vrsti, je mrežnica posebej občutljiva za spremembe v tej liniji. Zamik med črticama javi možganom kot neskladje oblike, in sicer z natančnostjo, ki je nekajkrat večja od siceršnje kotne ločljivosti očesa, določene za dve točki.

Ker je nonius ostrina predvsem lastnost mrežnice in je relativno malo odvisna od motnjav v očesnih medijih, predstavlja obetaven princip pri analizi sprememb centralne mrežnice – siva mrena ali motna roženica to funkcijo prizadeneta bistveno manj, kot pa jo prizadene patologija mrežnice.

Kontrastni vid

S tem pojmom označujemo mejno razliko v svetilnosti med dvema objektoma, ko ju še lahko ločimo med seboj. Kontrastni vid je funkcija, ki vključuje tudi »običajno« ostrino vida, in sicer pri standardnih meritvah uporabljamo maksimalni (»100 – odstotni«) kontrast – ko so črke maksimalno temne in ozadje maksimalno svetlo. Pri teh pogojih dobimo najboljšo ločljivost očesa. Vendar v vsakdanjem življenju objekti, s katerimi imamo opravka, večinoma niso v maksimalnem kontrastu z okolico, še posebno kritično pa postane, ko se (na primer ponoči) objekti le malo razlikujejo v svetilnosti. Če kontrast pade, na primer, na 10 %, se naša ločljivost zmanjša za dve logaritemski stopnji. Zanimivo je, da smo pri nizkem kontrastu najbolj občutljivi na vzorce s prostorsko pojavnostjo okoli 3 do 6 enot na kotno stopinjo, kar ustreza vidni ostrini približno $V = 0,05$ do $0,1$ (ali 5 do 10 %). To po eni strani pomeni, da bi osebe z ostankom vida, večjim od 10 %, lahko imele še dokaj normalen in uporaben kontrastni vid, vendar le, če razlog za slabovidnost ni mrežnica. Funkcija ojačevanja kontrasta na mrežnici je namreč posebna lastnost celic mrežnice, ki se med seboj dogovarjajo v »receptivnih poljih«, in sicer se polju, ki zazna večjo svetilnost od sosednega polja, ob robovih dodatno poveča signal; obratno se polju, ki zazna manjšo svetilnost, ob robovih zniža signal. Tako pride do »poudarjanja« kontrasta ob robovih posameznih površin. Dve malo različno svetli podlagi se ob stiku zdita bolj različni, kot sta v resnici. Da oko to funkcijo lahko uporabi, potrebuje dobro delujočo

»horizontalno povezavo« med celicami mrežnice. Žal pa je to ena od prvih funkcij, ki se poslabšajo ob boleznih mrežnice.

Vidno polje

Vidno polje ni ravno višja funkcija, a je za slabovidno osebo zelo pomembna. Izpadi predstavljajo resno funkcionalno omejitev. Če so izpadi centralni (kot npr. pri degeneraciji rumene pege) so težave predvsem z branjem, če pa so periferni, pa so težave z gibanjem v prostoru. Vendarle imajo možgani sposobnost dopolniti izgube vidnega polja z videnim poljem drugega očesa in s tem pomagati pri sestavi celotne slike prostora.

Testiranje in ovrednotenje vidnega polja je obširno področje, ki si ga prihranimo za kdaj drugič...

[Na vrh](#)

PAMETNI TELEFONI: Uporabne aplikacije za slepe - Novi IOS 10, merilec krvnega tlaka, digitalni kompas, diktafon

Avtor in sodelavec: Safet Baltić

Lektoriranje: Albert Kolar

Pošlji komentar

IOS 10

V Septembru 2016 je podjetje Apple izdalo popolnoma prenovljeni operacijski sistem, ki nosi oznako IOS 10. Operacijski sistem IOS poganja Appleove pametne naprave, kot so: Iphone (pametni telefon), Ipad (tablični računalnik), Ipod (MP4 in P3 predvajalnik), ter Apple watch (pametna ura).

Dve uporabni novosti, ki jih prinaša IOS 10

Prva novost je, da so poleg tako imenovanih bližnjic, kot sta obvestilni in kontrolni center, dodali še eno bližnjico, ki jo lahko poimenujemo kar prvi zaslon. Kot vam je že znano, dostopamo do bližnjic s potegom treh prstov po osnovnem zaslonu, in sicer do obvestilnega centra potegnemo s tremi prsti po zaslonu od vrha proti dnu ter za dostop do kontrolnega centra v obratni smeri, kar pomeni od dna proti vrhu. Do tako imenovanega prvega zaslona pa dostopamo tako, da potegnemo s tremi prsti od leve proti desni strani zaslona. Uporabnost le tega je v tem, da nam na enem mestu prikazuje vrsto uporabnih informacij od opravil, vremenske napovedi, itd. Na prvi zaslon pa lahko tudi sami dodajamo predmete, kot so navigacija, poišči prijatelje, novice, itd.

Druga novost glede na prejšnje verzije operacijskega sistema IOS pa je lažje premikanje aplikacij po zaslonu kot tudi ustvarjanje map. V prejšnjih verzijah IOS-a smo morali, če smo želeli premakniti aplikacijo na drugo mesto na zaslonu, dvakrat hitro tapniti aplikacijo, ter pri drugem tapu zadržati prst na zaslonu. Zatem pa smo drseli s prstom po zaslonu do zelenega mesta ter privzdignili prst, tako da je aplikacija obstala na zelenem mestu na zaslonu. Podobno je bilo pri ustvarjanju map, pri čemer smo povlekli aplikacijo do druge aplikacije, ki smo jo želeli združiti v mapo. Novi način je ta opravila poenostavil. Sedaj ko se nahajamo na aplikaciji, ki jo želimo premakniti na drug položaj ali jo združiti z drugo aplikacijo v mapi, pa povlečemo s prstom od zgoraj navzdol po zaslonu. Ko nam Voice over oznani Arrange apps (razvrsti aplikacije), dvakrat na hitro tapnemo. Nato ponovno povlečemo s prstom od zgoraj navzdol po zaslonu, ter ko nam Voice over oznani Move (premakni), dvakrat tapnemo, sledi premik do mesta, kamor bi želeli premakniti le to, ali pa do aplikacije, s katero želimo združiti obe v mapi. Ko pridemo do zelenega mesta, ponovno povlečemo s prstom od zgoraj navzdol po zaslonu, pri čemer nam bo Voice over ponudil naslednje možnosti:

Activate (aktiviraj),

Cancel move (prekliči premik),

Create new folder (ustvari novo mapo),
Place before (postavi pred),
Place after (postavi za)

Ko izberemo želeno orodje, dvakrat na hitro tapnemo in s tem je dokončano premikanje aplikacije.

BP measure (merilec krvnega tlaka)

Aplikacija BP measure se uporablja za merjenje krvnega tlaka in srčnega utripa ter telesne temperature. Ko odpremo aplikacijo, se nam na zaslonu nad gumbom Home (domov), prikažejo 4 gumbi, ki jih Voice over prebere zgolj kot Button (gumb). Za temi gumbi pa se skrivajo naslednje možnosti:

Ko označimo prvi gumb, se nam na zaslonu prikaže merilec.

Če označimo drugi gumb, nam aplikacija prikaže vrednosti prejšnjih meritev.

Pod tretjim gumbom se skrivajo diagrami s krivuljami meritev.

Za četrtem gumbom na desni strani zaslona pa so nastavitve aplikacije.

Pred prvo uporabo aplikacije morate v nastavitvah vnesti podatke, kot so spol, starost, telesna teža in višina. Ko vnesete vse zahtevane podatke, označite prvi gumb na levi strani zaslona, da se vam prikaže merilec. Nato postavite mikrofona telefona, ki se nahaja na dnu zaslona poleg vtiča za polnjenje naprave na prsni koš pod srcem. Kazalec poljubne roke pa položite na kamero na zadnji strani naprave, s prostim kazalcem pa dvakrat na hitro tapnete gumb Meter (merilec). Naprava bo pričela z meritvijo, ki traja pol minute. Po končani meritvi označite drugi gumb na dnu zaslona in prikazale se vam bodo vrednosti meritev, tako krvnega tlaka, srčnega utripa in telesne temperature. Osebno sem navzkrižno testiral tako aplikacijo, kot tudi klasični merilec krvnega tlaka in se meritve v večini primerov ujemajo. Aplikacija je brezplačna in jo dobite na APP store.

OPOZORILO: Ne glede na osebne izkušnje pa moramo vedeti, da so zgolj meritve s certificiranimi merilci krvnega tlaka edini neizpodbitno merodajni.

Compass (kompas)

Ali ste vedeli, da vaš Iphone premore tudi digitalni kompas? Tako je in sicer se aplikacija kompas nahaja v mapi Extras (dodatno) in je prednaložena na vseh Applovih napravah z operacijskim sistemom IOS. Ko odprete aplikacijo, prične nemudoma zaznavati smeri neba. Voice over vam pri tem govorno oznanja stopinje in smer neba. V aplikaciji se je najbolje premikati s takoimenovanim flikanjem od leve proti desni strani zaslona. Pri tem vam aplikacija ponudi podatke smeri neba, nadmorske višine in točnih koordinat vašega položaja. Če pa s tremi prsti potegnete po zaslonu od desne proti levi, pridete še do druge možnosti, ki jo ponuja aplikacija, in to je Level. Z njo pa lahko preverjate tako vertikalne kot horizontalne ravnine.

Voice memo (diktafon)

V mapi Extras (dodatno) imamo še eno zelo uporabno aplikacijo, ki je prednaložena na Applovih napravah, in to je diktafon. V aplikaciji je najhitrejši način dela s tako imenovanim flikanjem po zaslonu. Ko pridete do gumba Record (snemanje), dvakrat na hitro tapnete in naprava bo pričela s snemanjem. Ko želite zaustaviti snemanje, dvakrat tapnete gumb Pause recording (premor pri snemanju). Če želite poslušati posnetek, pa dvakrat tapnete gumb Play (predvajaj). Če ste z posnetkom zadovoljni in če ga želite shraniti, dvakrat tapnete gumb Done (končano) in vam bo aplikacija ponudila možnost poimenovanja posnetka in ga nato lahko shranite v aplikaciji za poznejšo uporabo.

[Na vrh](#)

NAMIGI IN NASVETI: Skeniranje starih fotografij, Triki in nasveti za novi Android 7

Avtor in sodelavec: Brane But

Lektoriranje: avtor

Pošlji komentar

103. Skeniranje starih fotografij

Z mobilno aplikacijo Google PhotoScan bo digitalizacija starih fotografij pravi užitek! Podjetje Google ima v svoji ponudbi raznovrstne mobilne aplikacije za mobilna operacijska sistema Android in iOS. Še posebno pa je zanimiva aplikacija PhotoScan, saj je ta namenjena pretvorbi starih (papirnatih) fotografij v digitalno obliko. Doma imajo namreč številni še vedno veliko fotografij v papirnati obliki, ki bolj kot ne, zgolj nabirajo prah.

Aplikacija Google PhotoScan močno poenostavi samo skeniranje papirnatih fotografij, saj vse poteka samodejno. Aplikacija namreč samodejno prepozna robove fotografij, pravilen položaj in celo samodejno odstrani blišč z njene površine. Poleg tega se vse fotografije samodejno shranijo v Googlovo oblako storitev Google Foto, kar še dodatno olajšuje upravljanje z njimi.

Kako se aplikacija Google PhotoScan obnese v praksi, si lahko ogledate na spletni povezavi:

<http://www.racunalniske-novice.com/triki/skeniranje-starih-fotografij-se-nikoli-ni-bilo-lazje.html>

Novost je za mobilne naprave Android na voljo na spletni povezavi:

https://play.google.com/store/apps/details?id=com.google.android.apps.photos.scanner&referrer=utm_source%3Dyoutube%26utm_medium%3Dlaunch

Za Appleove pametne mobilne telefone in tablične računalnike je novost na povezavi:

<https://itunes.apple.com/us/app/photoscan-scanner-by-google/id1165525994>

Aplikacija Google PhotoScan je lahko še posebej uporabna za slabovidne, ki si lahko digitalizirane fotografije ogledajo z ustrezno povečavo na večjem računalniškem zaslonu.

Vir: <http://www.racunalniske-novice.com/>

104. Triki in nasveti za novi Android 7

Google je pripravil novo verzijo operacijskega sistema Android, na katerega boste verjetno posodobili svojo mobilno napravo. Novi Android 7 Nougat ponuja številne

inovacije in orodja, med katerimi pa nekatera niso tako očitna in vidna na prvi pogled. Spoznajmo nekaj najboljših trikov in nasvetov, ki jih boste gotovo uporabili.

Hitrejša večopravnost

Android Nougat omogoča hitrejšo večopravnost in to je zagotovo nekaj, kar smo pri Androidu nestrpnost čakali že dolgo in zdaj lahko končno, z "dvojnimi klikom" na gumb "recent apps" (kvadrat), skačemo med zadnjima dvema aplikacijama.

Uporaba deljenega zaslona

Deljeni zaslon prikličemo z dolgim pritiskom na tipko za pregled nedavno zagnanih aplikacij (kvadrata). Če recimo aplikacija ne podpira opcije deljenja ekranov (npr. Twitter), dobimo o tem obvestilo/sporočilo. Ko pa deljeni zaslon lahko uporabimo, izberemo drugo aplikacijo, ki bo v pogonu poleg prve - spet bomo dobili obvestilo, če slučajno katera aplikacija ne podpira deljenja zaslonov. Če druga aplikacija, ki jo želimo uporabiti, ni med nedavno zagnanimi, lahko kliknemo gumb "Domov" in tam preprosto izberemo zeleno aplikacijo.

Enkrat, ko smo v načinu deljenih zaslonov, uporabljamo drsnik na sredini in tako prilagajamo velikost posameznega ekrana oz. dela ekrana. Ponovni dolgi pritisk nove "split-screen" ikone in že smo v navadnem načinu brez deljenih ekranov.

Kaj so to "hitre nastavitve"?

Gre za nov dizajn menija s hitrimi nastavitvami. Do njih pridemo s potegom z vrha zaslona, kjer se srečamo z nekaj novimi bližnjicami, med katerimi je zelo uporabna bližnjica podatkovni promet, znotraj katerega lahko za vsako aplikacijo posebej določimo, ali sme prenašati (mobilne) podatke ali ne. S kratkim potegom vidimo le pet ikon, z dolgim pa klasični seznam, ki ga je po novem mogoče urejati. Če imamo večje število hitrih nastavitvev, dobimo na desni strani dodatno stran.

Gumb "Clear all"

Ena izmed tistih novosti, ki so nekoliko skrite, je gotovo gumb "Clear all", ki ga je Google dodal v svojo zadnjo različico Androida, s tem pa omogočil, da izbrišemo vse nedavno rabljene aplikacije namesto vsake posamezno. To storimo tako, da odpremo meni z nedavno odprtimi aplikacijami in najdemo gumb "Clear all".

Android Nougat pomaga varčevati podatke

Ste slučajno na tesnem z mobilnimi podatki? Potem vam bo nova Androidova lastnost prišla še kako prav. "Data saver" poskrbi, da le določene aplikacije porabljajo mobilne podatke, te pa lahko določite sami pod nastavitvami in sekcijo "Data usage".

"Preobrazba" menija z nastavitvami

Ena najuporabnejših, sicer ne najglamuroznejših novosti Androida, je "preobrazbo" menija z nastavitvami. V samem štartu boste ob obisku tega menija našli predloge, kot so dodajanje prstnega odtisa, "Wi-Fi" klicev itd.

Hitrejše upravljanje z nastavitvami

Novi Android nam omogoča hitrejše upravljanje z nastavitvami. Če imamo recimo vključen "Hotspot", bomo lahko izključili meni, ne da bi se vanj vrnili, saj se nam bo ikona pojavila v "hitrih nastavitvah".

Vir: <http://www.racunalske-novice.com/>

[Na vrh](#)

OGLASNA DESKA: Jesen prinaša tudi literarne sadove

Že 12. srečanje slepih in slabovidnih literatov

Avtor: Slavica Bukovec Zupanič

Lektoriranje: Albert Kolar

Pošlji komentar

V mesecu oktobru, ko obeležujemo svetovni dan vida in mednarodni dan bele palice, Združenje prijateljev slepih Slovenije že 12. leto zapovrstjo pripravlja srečanje slepih in slabovidnih literatov, Bisere Savinje. Na srečanju se predstavijo slepi in slabovidni pesniki in pisatelji, ki vedno znova navdušijo s svojim delom. Po eni strani je to opomin javnosti, da smo med njimi in da smo del tega okolja, po drugi pa dokaz, da naša ustvarjalnost kljub izgubi vida nima meja.

Na letošnjem snidenju, ki je potekalo prav na mednarodni dan bele palice, so se predstavili tako tuji kot domači literati. V hotelu Celea, kjer je srečanje potekalo drugo leto zapored, je bilo zelo živahno že kako uro pred začetkom. Pozdravi in pogovori starih znancev ob snidenju ter topel sprejem predstavnikov organizatorja so tlakovali podlago za prijetno vzdušje in uspešno delo v nadaljevanju dneva.

Dogodek sta že tradicionalno moderirala Mimica Kidrič in Sebastjan Kamenik. S svojo prisotnostjo pa so ga počastili tudi številni gostje, med njimi Predsednik Zveze društev civilnih invalidov vojn Slovenije Dolči Videmšek ter predsednik Združenja prijateljev slepih Davorin Deželak, ki je to funkcijo prevzel marca letos od bivšega predsedujočega Staneta Meleta. V pozdravnem nagovoru je Deželak povedal, da so se mu ob prevzemu vodenja zastavljala številna vprašanja; če bo to zmož, če bodo ljudje zadovoljni z njegovim delom in podobno. A po šestih mesecih ugotavlja, da je tudi s pomočjo sodelavcev že dodobra zaplul v te vode in se dobro znajde med slepimi in slabovidnimi. Predvsem so vzpodbudno zvenele njegove besede: »Ker je kultura področje, na katerem se slepi in slabovidni najlažje vključujejo v družbo, bo Združenje še naprej posvečalo veliko pozornosti prav takšnim dogodkom, kot so Biseri Savinje ter tako sledilo poti, ki jo je začrtal, žal, že pokojni ustanovitelj Združenja ter pobudnik literarnega foruma, gospod Zvonko Perlič.« Deželak je še spomnil na Zbornik Drugo sonce, ki ga je izdalo Združenje prijateljev slepih in v katerem so zbrana dela slepih in slabovidnih literatov iz prejšnjih dveh srečanj. Po njegovih besedah je prav, da jih prebira tudi širša javnost. Ob koncu nagovora se je zahvalil Mestni občini Celje, ki jim je v veliko oporo pri izpolnjevanju začrtanih nalog, prisotnim pa zaželel veliko umetniških užitkov in dobro počutje v knežjem mestu.

Da na dan bele palice v Celju krojijo kulturni utrip prav slepi in slabovidni, je na začetku prireditve potrdila še mlada pianistka in organistka Petra Rom iz Liboj, ki je našla smisel svojega življenja prav v glasbi. V Združenju prijateljev slepih si že nekaj časa prizadevajo za organizacijo Petrinega samostojnega koncerta. Ta je namreč njena velika želja in pri Združenju zatrjujejo, da se ji bo kmalu uresničila. Skupaj s citrarko Tanjo Lončar sta tega dne popestrili predahe med interpretiranjem posameznih literarnih sklopov. Citrarke Tanje se mnogi bralci verjetno še spomnite iz

šova »Slovenija ima talent«. Po besedah predsednika literarnega foruma Sebastjana Kamenika se simpatična citrarka rada odzove povabilu Združenja prijateljev slepih ter sodeluje pri številnih dobrodelnih prireditvah. Z nežnim zvenom citer ter s svojim božajočim glasom pa je bila to oktobrsko soboto pravi dragulj med biseri.

Stalnica vsakoletnih literarnih srečanj so tudi povabljeni ustvarjalci slovenske pisane besede. Na letošnjem je bila prisotnim predstavljena pesnica Berta Vasle iz Mozirja, ki je pred kratkim izdala pesniško zbirko z naslovom »Šepet duše«. Pri tem velja omeniti njeno humano gesto; pesnica se namreč ni odločila za prodajo knjige, temveč za zbiranje prostovoljnih prispevkov, namenjenih prav Združenju prijateljev slepih in kakovostnejši izvedbi Biserov Savinje, ki jih obiskuje že vsa leta. Od moderatorja prireditve je gospa Berta prejela čestitke ob izidu njene knjige, iz katere je interpretatorka Ljudmila prebrala 2 pesmi. Vsi prisotni pa smo pesnico pozdravili z bučnim aplavzom v znak zahvale za njeno zvestobo in humanost.

Literarno srečanje je v zadnjem času dobilo predznak mednarodno. Za letošnje Bisere je pesmi in prozne tekste prispevalo 23 avtorjev iz Slovenije ter iz Hrvaške in Srbije, od koder avtorji niso le poslali svojih del, ampak so posamezniki celo prišli v Celje. Tako je navzoče pozdravila Branka Šobot Jeličić iz Kikinde, predsednica Združenja slepih in slabovidnih Severni Banat. V nagovoru je prenesla pozdrave svojih srbskih prijateljev ter povedala, da se sama že tretje leto udeležuje srečanja, ki je po njenem mnenju fantastična manifestacija slepih in slabovidnih.

Kot je bilo v navadi na prejšnjih Biserih, so tudi letos nekatera dela prebrali avtorji sami ali so jim pri tem priskočili na pomoč njihovi bližnji. Za predstavitev ostalih pa so poskrbeli že znani interpreti: Ljudmila Kondradi, Marija Lipovšek in Kristjan Koželj. Po koncu branja prispevkov je moderator navrgel še zanimivo misel; četudi slepi pišejo v različnih jezikih, je želja, ki jo izražajo v svojih delih, po celem svetu dokaj enaka. Verjetno tako kot ljubezenske pesmi, imajo tudi te vsem nam razumljivo govorico.

Že nekaj let je na Biserih Savinje v navadi, da vodja literarnega foruma predstavi enega slepega ali slabovidnega pisca, ki je v zadnjem času dosegel kak večji uspeh, kot je na primer izdaja knjige. V naši sredini je že kar nekaj literatov, ki so izdali svoje prozno delo ali pesniško zbirko. Konec lanskega leta je tako svoj literarni prvenec »Lesket duše« izdal Valter Čučkovič. Pesnika in njegovo zbirko smo v Rikossu že predstavili.

Zanimivo je, da so Valterjevi prvi pesniški koraki močno povezani začetki literarnih srečanj slepih in slabovidnih. Njegov krstni javni nastop se je zgodil namreč prav na prvih Biserih leta 2005.

V zanimivem pogovoru, ki ga je vodil Sebastjan Kamenik, je mariborski pesnik najprej spregovoril o svojih začetnih poskusih v sestavljanju verzov: »Začelo se je v tistih časih, ko so bile aktualne še razglednice. Z Darinko sva bila na morju in zmanjkalo nama je idej, kaj bi napisala nanje. No Darinka mi je rekla, naj si nekaj izmislim, da ne bova pošiljala praznih razglednic. Razglednice so odpotovale napisane in ko sva prišla domov, me je Darinka vzpodbudila, naj poskušam te verze nekoliko urediti. To sem storil, nastala je moja prva pesem. In tako se je nadaljevalo

verizno naprej. Nabral sem si nekaj izkušenj in material se je kopičil. Spočetka sem ga prebiral le svojim bližnjim, zdaj pa sem tukaj, kjer sem.«

Na voditeljevo vprašanje, če mu pri izdaji knjige gre bolj za samopotrditev ali za to, da bi za njim ostale pesmi mlajšim rodovom, je Čučkovič povedal: »Knjiga je nekakšna nadgradnja početja v določenem času, pravzaprav krona tega. Kot vsi pisci, sem si tudi sam želel izdaje knjige in lani se mi je to uresničilo. Zdaj pa sem dobil željo, da bi izdal še kakšno knjigo, materiala je dovolj.«

Kamenik in Čučkovič, ki sta oba že izdala svoji pesniški zbirki, sta se v nadaljevanju pogovora dotaknila motivov, ki pritegnejo pesnika, ter ovir, ki se zaradi hendikepa pri izdaji knjige lahko še dodatno povečajo. Zato je Čučkovič pozval literarni forum Biseri Savinje, naj v prihodnosti poskuša navezati stike z izdajateljskimi hišami in tako omogoči slepim in slabovidnim lažjo pot do izdaje knjige.

Glede motivov za pisanje pa je povedal: »Slepi imamo drugačen pogled na svet oziroma ga doživljamo drugače kot polnočutni. A bi to lahko postal zanimiv vir tudi za videče, če bi ga jim znali pravilno približati, torej, če bi se ga naučili tržiti.«

Ob koncu pogovora je Kamenik spomnil še na pomembno vlogo okolice, ki je lahko piscu velika motivacijska in inspiracijska opora. Na zastavljeno vprašanje, koliko mu potemtakem pri ustvarjalnosti pomaga življenjska sopotnica Darinka, je Valter odgovoril: »Ne veliko, ampak ogromno! Verjetno bi stvari obtičale v predalih, z mano vred, če ne bi bilo njenih impulzov in njenih občutkov za kulturo. Ona me je v resnici postavila na oder.«

Bo že držalo, da je v tem veliko resnice, sploh, če to prizna moški. Po besedah pesnika so tudi načrti smeli, saj je v čakalnici na izdajo pripravljenih kar za 4 zbirke pesmi.

Tik pred zaključkom prireditve je nastopil še njen najbolj slavnostni trenutek, podelitev priznanja bivšemu dolgoletnemu predsedniku Združenja prijateljev slepih Stanetu Meletu. Mele, ki je nadomestil oba že pokojna predsednika, Zvonka Perliča in Ludvika Medveda, bi moral priznanje prejeti že ob dnevu prijateljev slepih, to je 9. juniju, a je bil takrat zaradi številnih obveznosti odsoten. Priznanje mu je podelil njegov naslednik, Davorin Deželak.

Vsem zanimivim dogodkom te oktobrske sobote je sledilo še okusno kosilo in dan, obarvan z jesenskimi barvami ter prežet z odtenki poezije, proze in glasbe, se je začel nagibati v pozno popoldne. Ob zaključku 12. Biserov Savinje je bila izrečena le še misel o snidenju čez leto dni ter želja za srečno pot domov. Predvsem za cenejšo so letos poskrbele Slovenske železnice, ki so v sodelovanju z Združenjem prijateljev slepih, omogočile brezplačne vozovnice za vse zainteresirane udeležence srečanja in njihove spremljevalce. V imenu vseh iskrena hvala za prijazno gesto!

Za konec še sporočilo avtorice prispevka: V prvi številki Rikossa v letu 2017 vam bomo drage bralke in spoštovani bralci predstavili delovanje Združenja prijateljev slepih Slovenije.

[Na vrh](#)

NOVIČKE: Prva spletna trgovina, namenjena slepim in slabovidnim v Sloveniji, Hrvati dobili novo govorno sintezo, najnovejši govoreči diktafon za slepe in slabovidne, naš telefon napolnjen v le 5 minutah

Avtor in sodelavec: Jure Srebrović

Lektoriranje: Albert Kolar

Pošlji komentar

Prva spletna trgovina namenjena slepim in slabovidnim v Sloveniji

V Sloveniji je ponudba vsakdanjih pripomočkov za slepe in slabovidne zelo skromna, zato se je Robert Horvat Merič odločil, da bo pripomočke uvažal iz tujine ter jih tako približal slovenskim uporabnikom. Pripomočki se bodo naročali 2-krat mesečno, 15. in 30. v mesecu. Na voljo pa so naslednje rubrike: bele palice, oporne bele palice, kuhinjski pripomočki (kuhinjske tehtnice, indikatorji tekočin,...), pripomočki za zdravje (termometri, osebne tehtnice, merilnik krvnega tlaka), za vsakodnevno rabo (denarnice, označevalci, prepoznavna denarja), elektronski pripomočki in lupe, organiziranost in pisanje bralne mizice in družabne igre, ter ure in nadočala. Na spletni strani avtor nudi tudi računalniške storitve, kot so: učenje računalništva (na daljavo, skupinsko poučevanje), namestitvev operacijskega sistema (vključno z vsemi gonilniki in prilagoditvami), prilagoditev že nameščenega sistema slepim in slabovidnim, podpora pri izbiri in sestavi računalnika itd. Tako sem se sam osebno ob osebni predstavitvi podjetja srečal na primer s toplomerom in govorečo uro, ki govorita v hrvaščini in še z mnogimi drugimi inovativnimi izdelki. Pri poučevanju je pedagoški način razumljiv in jasen. Več informacij lahko dobite na 051 303 336, ali pa na spletni strani <http://slepslaboviden.si>

Hrvati dobili novo govorno sintezo, imenovano Lana

Iz Hrvaške je pred dvema mesecema prišla novica, da so v programu Vocalizer Expressive podjetja Nuance izdelali ter dali v preizkušanje hrvaški glas Lana. Glas je posodila znana hrvaška igralka in TV voditeljica Jasna Bilušić, ki jo slovenski turisti gotovo najbolj poznamo iz hrvaškega mobilnega omrežja HR Vip, ko nam reče na primer, da številka ne obstaja. Zaenkrat še nimam informacije, če je mogoče glas Vocalizer Lane uporabljati tudi z bralnikom zaslona Jaws, gotovo pa stvar odlično deluje s programom NVDA, saj jo z NVDA-jem že uporabljam. Za Vocalizerjeve glasove obstaja več kakovosti, od compact do premium high. Za hitro branje in povprečno delo na računalniku je najprimernejši kompakten gonilnik, najboljšo kakovost branja pa omogoča premium high. S tem gonilnikom za NVDA dobimo 50 jezikov, nekateri od njih pa imajo tudi po 5 glasov. Kot največjo prednost tega človeško generiranega govora, torej hrvaške Lane, pa bi rad izpostavil njegovo majhnost. Ko ostale jezike, ki jih ne potrebujemo, pobrišemo in nam ostane samo

hrvaška Lana, je ves komplet v razširjeni obliki velik 18 MB, v stisnjeni različici pa le 6 MB. Če to primerjamo z ostalimi sintetizatorji, kot so Alfanum Anreader, Alpineon Proteus, E-bralec Govorec in ostali, ugotovimo, da hrvaška Lana porabi zelo malo prostora, kljub vsemu pa dela zelo dobro. Na pritiske tipk se zelo hitro odziva. Malce težav pri razumevanju nastaja le pri pisanju besedil, saj nerazumljivo črkuje določene črke. Pri samem poslušanju besedila pa nas lahko kdaj dodobra nasmeje. Ima namreč vgrajene okrajšave za določene besede in tako nam na primer besedo in prebere inč, v kot volt itd. Hrvaško Lano lahko tako brez težav vključimo v bralnik zaslona NVDA. In če to storimo s prenosno različico, nam tako za delo na terenu ne bo več treba poslušati robotsko izdelanega glasu (Espeak), temveč lahko delamo s človeškim sintetizatorjem Nuance Vocalizer Lana. V kolikor bi Lano radi tudi sami preizkusili, se lahko obrnete name na e-poštni naslov:

jure.srebrovic@quest.arnes.si

Nov govoreči diktafon za slepe in slabovidne Eltrinox V12 Pro

Eltrinox V12 Pro je profesionalni govoreči snemalnik (diktafon), posebej razvit za slepe in slabovidne uporabnike, ki si želijo posneti opombe, kjerkoli so. Pri razvoju so pomagali slabovidni uporabniki, ki so nam dali koristne povratne informacije pri vsakodnevni uporabi. Vse funkcionalnosti so podprte z visoko kvalitetno govorno sintezo. Zelo enostavno je preveriti trenutno stanje naprave, napolnjenost baterij, za nastavitve vseh funkcij, kot na primer časovno snemanje, brez pomoči videčega. Diktafon ima vgrajen zvočnik, tako da ga lahko uporabljamo tudi brez slušalk. Lastnosti in karakteristike tega diktafona so: glasovno vodenje v slovenskem jeziku za slepe in slabovidne uporabnike, snemanje v zelo kvalitetnem MP3 in WAV (do 48 kHz, 24 bit, Stereo PCM formatu), velike tipke za lažje rokovanje, zelo občutljiva stereo mikrofona z majhnim šumom, dolga življenjska doba baterij (2x AAA baterije), ki jih moramo naročiti posebej, možnost spomina do 16 GB za dolge posnetke (8 GB internega in do 8 GB SD spominska kartica), samodejni nadzor glasnosti okolja pri snemanju in pa diktafon ima celo FM radio s samodejnim iskanjem postaj in stereo snemanjem (ročnim in časovnim, česar diktafoni doslej niso imeli). Poleg naštetega ima diktafon še: časovno snemanje in predvajanje (tudi s ponavljanjem), možnost nastavljanja hitrosti predvajanja brez spremembe višine glasu, urejanje posnetih datotek (razdeli, prepisi, dodaj) in glasovni opis posnete datoteke. Diktafon je primeren za zvočne knjige in glasbene datoteke (črkovanje imen), zaščita pred brisanjem ter možnost povrnitve izbrisane datoteke in nastavljanje zaznamkov v samih datotekah.

Vir: <http://slepslaboviden.si/diktafon.html>

V prihodnje bo naš telefon napolnjen v 5 minutah

Pri podjetju Qualcomm Technologies so najavili prihod nove generacije nadvse zanimivega procesorja Snapdragon 835, pri razvoju katerega bo sodeloval Samsung. Novost bo namenjena mobilnikom višjega cenovnega razreda, za izdelavo procesorskih jeder pa bo uporabljena 10-nanometerska tehnologija. V primerjavi s predhodnikoma Snapdragon 820 in 821 bo novi mobilni procesor prinesel 30

odstotkov boljšo učinkovitost, 27 odstotkov višjo procesorsko moč in 40 odstotkov manjšo porabo energije. Največja novost, ki jo bo prinesel najnovejši procesor Qualcomm Snapdragon 835, pa bo tehnologija hitrega polnjenja Quick Charge 4.0, saj bo omogočala 20 % hitrejšo polnjenje v primerjavi s prejšnjo tehnologijo Quick Charge 3.0. To bo v praksi pomenilo, da bo petminutno polnjenje pametnega mobilnega telefona zadoščalo za pet ur pogovorov. Ker bo učinkovitost polnjenja kar 30 odstotkov višja, bo to hkrati pomenilo, da se bo naprava med polnjenjem precej manj segrevala, kar pa bo zmanjšalo nevarnost pregrevanja. Prve naprave s podporo tehnologiji hitrega polnjenja Qualcomm Quick Charge 4.0 bodo prodajne police trgovin ugledale že v prvi polovici leta 2017. Ker ta novost prinaša veliko prednosti v primerjavi z današnjimi rešitvami, se bo zanjo najverjetneje odločilo veliko proizvajalcev mobilnih naprav.

Vir: <http://www.racunalske-novice.com>

[Na vrh](#)

© 2002-2016, [Uredništvo Rikoss](#), [Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije](#)